

Η φωτιά που θρυμμάτισε τη σιωπή

Εξέγερση, όλοι αναφερόμασταν σε αυτή με αναφορές στο παρελθόν, έμοιαζε με ευχή μάλλον παρά με πιθανότητα. Τώρα στεκόμαστε εκστατικά μπροστά στην διάλυση των όρων της έκφρασης της εξουσίας, στο ότι ο δρόμος έγινε νόμος, και χαμογελάμε. Η Ελλάδα βιώνει την πρώτη εξέγερση του τέλους των καπιταλιστικών υποσχέσεων. Είμαστε μπροστά σε μια τεράστια πολιτική εξέγερση, μια έκρηξη οργής. Μια γενιά που της τάζουν ανεργία, της στερούν κάθε ελπίδα, την ωθούν από τώρα στο περιθώριο, την αποξενώνουν από το φως, το νερό, τον αέρα, τον έρωτα, αυτή η γενιά έχει τον δικό της νεκρό. Οι μαθητές, οι φοιτητές, οι άνεργοι, οι μετανάστες, οι κρατούμενοι, οι εργαζόμενοι, έχουν επανακαταλάβει τον δημόσιο χώρο διεκδικώντας την ζωή τους εκ νέου. Η οργή δεν έχει οροφή διότι όλοι οι μηχανισμοί ενσωμάτωσης εκπροσώπησης έχουν διαλυθεί, έτσι η άρνηση να αποδεχθούμε ότι η αυξανόμενη εκμετάλλευση και η βία του κράτους είναι αναπόφευκτα, η άρνηση να δεχθούμε ότι θα είμαστε διαρκώς τα σιωπηλά θύματα της καταπίεσης πήρε πρωτόγνωρες διαστάσεις. «Ξεχαρβαλώθηκε η ζωή, ζούμε σε ατιμασμένους καιρούς» αναφωνεί ο Άμλετ, η εξέγερση είναι που έδωσε στην εποχή μας την αξιοπρέπειά της πίσω. Η εξουσία μπόρεσε να εντοπίσει μέσα από τις χιλιάδες φωτιές, μιας αδυσώπητης οργής, την κραυγή ενός μέλλοντος που εμπεριέχει ψήγματα συντριβής της θεσμοθετημένης παθητικότητας. Ανοιχτές συνελεύσεις, καταλήψεις δημόσιων κτηρίων κάθε είδους, πορείες σε κάθε γειτονιά, τελευταία ακόμα και η Αθήνα δείχνει όμορφη.

Αυτό το κράτος που πίσω από τα φώτα της δημοσιότητας κακοποιεί και βασανίζει σαδιστικά καθετί διαφορετικό κάθε έναν που θεωρεί αδύναμο, τον τσιγ-

---

* ΣΗΜΕΙΩΣΗ ΤΕΤΡΑΔΙΩΝ

γάνο, τον μετανάστη, τον κρατούμενο, τον μη χρήσιμο, αυτό το κράτος οδηγήθηκε από την ίδια του την ροπή προς την καθολική βία που εκπροσωπεί ο φόνος. Διαλύθηκε έτσι το δικαίωμα στην ύπαρξη. Το κράτος, παρά τα θρυλούμενα, είναι εξαιρετικά σύγχρονο, καθώς διαθέτει την νομική οριοθέτηση της δύσης. Η εκ νέου οριοθέτηση της τρομοκρατίας ως το θερμό μέτωπο, ελαστικοποιεί τα όρια δράσης του αστυνομικοδικαστικού κράτους και εντάσσει, χωρίς σοβαρές αντιδράσεις στο εσωτερικό των κοινωνιών τον στρατό. Ένα ζοφερό τοπίο καταστολής, περιπολιών από έδαφος και αέρα, προφυλακίσεων, ποινικοποίησης κάθε έννοιας αντίστασης, μετατρέπουν την πόλη σε ένα ιδιότυπο στρατόπεδο συγκέντρωσης. Εδώ βρίσκεται ο ιδεολογικός ρόλος του φόβου ως μακρύ χέρι της εξουσίας. Αυτό το κράτος που χρησιμοποιεί την κρίση που το ίδιο δημιούργησε για να διαλύσει τα πάντα στην ιδεολογία της ανασφάλειας, ζητά τώρα μια νέα συναίνεση με βάση, όχι οικονομικούς όρους αλλά τον φόβο.

Η υπεράσπιση των δικαιωμάτων του ανθρώπου έχει ως πολιτική αντίσταση ένα σοβαρό έλλειμμα, ότι είναι ακριβώς αυτά τα δικαιώματα που ταύτισαν τον άνθρωπο με τον πολίτη. Ο διαχωρισμός των δύο εννοιών μένει στα χέρια της κυριαρχίας. Η ζωή και η επαναδιατύπωση της ταυτότητας υπάγονται πλέον απευθείας στο κράτος. Το σύστημα αδυνατεί πλέον να λειτουργήσει χωρίς να μεταμορφωθεί σε φονική μηχανή. Η εξουσία κηρύσσει μονομερώς το νέο παγκόσμιο εμφύλιο πόλεμο. Η γκαιμπελικής έμπνευσης λογική της ζωής που είναι άξια να βιωθεί, βρήκε εφαρμογή στον Αλέξη προκαλώντας την ταύτιση με ευρύτατα κομμάτια καταπιεσμένων. Ο φονεύσιμος άνθρωπος είναι πλέον παντού γύρω μας. Το σοκ της δολοφονίας ενός μαθητή ήταν καίριο για την συνειδητοποίηση αυτού ακριβώς του πράγματος. Η εκπυρσοκρότηση ακούστηκε σε όλους τους καταπιεσμένους, μας αφορούσε όλους γιατί ήταν για μας. Το δικαίωμα στην ύπαρξη τέθηκε εν αμφιβόλω. Μόνο η εξέγερση μπορεί να αντιδράσει σε κάτι τέτοιο.

Η διεκδίκηση της ισότητας βρίσκεται εκτός πλαισίου του κινήματος. Γι' αυτό οι μαρξιστικές αναλύσεις έχουν χάσει κάθε ικανότητα ανάλυσης. Ο λούμπεν εργαζόμενος βρίσκεται μέσα στην φωτιά αλλά δεν θέλει να προσδιορίζεται ως τέτοιος. Το νήμα που συνδέει την εξέγερση της Αθήνας με το Λος Άντζελες και τα παρισινά προάστια είναι το νήμα της απόλυτης βίας του κράτους, μια απώλεια πολιτική που ενώ στα πρώτα δύο είχε κάποια φυλετικά χαρακτηριστικά, εδώ έλαβε ευρύτερες διαστάσεις. Η εξέγερση αυτή διεκδίκησε την ελευθερία, την αξιοπρέπεια και πήγε πολύ μακρύτερα από αναλύσεις που αναζητούσαν πάλι το υποκείμενο σε ξεπερασμένες ταυτότητες. Ο φόμος αυτός ήταν μια κυρίαρχη απόφαση που οδήγησε σε ένα καθολικό πένθος που έλαβε γρήγορα αντιδομικά χαρακτηριστικά και από μόνο του συγκρότησε μια οριακή κατάσταση. Το κίνημα αυτό άμορφο και άνομο μπόρεσε να θέσει όρους συγκρότησης μιας νέας ταυτότητας. Η εξέγερση δημιούργησε ένα νέο εμείς που υπερβαίνει ιδεολογικούς και πολιτικούς ορισμούς. Τα αιτήματα για διάλυση ΜΑΤ και ΜΕΑ, για πλήρη αφο-

πλισμό της αστυνομίας, για κατάργηση τώρα του τρομονόμου, είναι ώριμα όσο ποτέ.

Ο Δον Κιχώτης βλέπει από μακριά ένα τσούρμο αλυσοδεμένων ανθρώπων και η εικόνα του φαίνεται τόσο άδικη που θέλει να επέμβει. Ο Σάντσο Πάντσα τον συγκρατεί λέγοντάς του ότι όλοι αυτοί βρίσκονται εκεί με εντολή του Βασιλιά, ο Δον Κιχώτης απτόητος επιμένει ότι θα τους ρωτήσει όλους για το αδίκημα για το οποίο κατηγορούνται και αν το βρει μηδαμινό θα τους ελευθερώσει. Αυτή είναι η πρώτη άρνηση τόσο ρητά διατυπωμένη, η αρχή της απείθειας. Και τώρα η εξέγερση μπορεί, χωρίς να ισχυρίζεται πως θα τα λύσει όλα, να αναλάβει τις ευθύνες της. Από τούτη τη στιγμή, το μεσημέρι κυλάει πάνω στο ρεύμα της ιστορίας. Όπως στις αφηγήσεις για εκείνες τις στιγμές όπου ο άνθρωπος αφουγκράζεται μια διέξοδο και αφήφά τον φόβο, ενώνεται με τους άλλους και πυκνώνει τον εαυτό του υψώνοντας την γροθιά. «Φιλικά χτυπήματα στον ώμο υψωμένες γροθιές, η νύχτα είχε γεμίσει αδελφοσύνη. Υπήρχε μονάχα αυτή η νύχτα, η φορτωμένη μια θολή, χωρίς σύνορα ελπίδα, αυτή η νύχτα όπου ο κάθε άνθρωπος είχε κάτι να κάνει πάνω σε τούτη τη γη. Μακριά, ακούς μια παρατεταμένη στριγκλιά, η πρώτη σειρήνα εργοστασίου. Δεν ακούγεται λέξη. Το ουρλιαχτό δυναμώνει και πλησιάζει. Ο κόσμος βγαίνει στα μπαλκόνια, από τα εργοστάσια ξεχύνονται οι μπλε φόρμες. Μια φωνή που ξεσηκώνει τους εργάτες, η φωνή της κινητοποίησης τους. Και χωρίς όπλα φτάνει να μην περάσουν». Έτσι σκιαγραφείται από τον Εντσεσμπέργκερ η έννοια της αλληλεγγύης τις πρώτες στιγμές του Ισπανικού Εμφυλίου.

Αν η εποχή μας δικαιολογεί εύκολα το έγκλημα και την ανελευθερία, είναι γιατί υπάρχει η αδιαφορία προς τη ζωή και η λογική της αναγκαιότητας. Από το κίνημα εξέγερσης γεννιέται η συνειδητοποίηση. «Το καλοκαίρι τον σκέφτεσαι τον εαυτό σου Γιάνεκ; Μα όχι ζούμε τον αιώνιο χειμώνα. Δεν είμαστε για τούτο τον κόσμο είμαστε δίκαιοι». Ο Καμύ θα δώσει ευρύτατες διαστάσεις στην ανάγκη της εξέγερσης να αναζητήσει την δική της ηθική σε αυτό τον κόσμο που αποδομείται ταχύτατα. Η αδιαφορία είναι πολυτέλεια και κατάφαση, δεν μας παίρνει άλλο.

Ο δούλος άντεχε όλες τις υπερβολικά άδικες σκέψεις πριν από την εξέγερση. Συχνά μάλιστα είχε δεχτεί χωρίς να αντιδράσει διαταγές πιο καταπιεστικές από εκείνη που προκάλεσε την άρνηση του. Έκανε υπομονή. Χάνοντας την υπομονή του, με την ανυπομονησία αρχίζει ένα κίνημα που μπορεί να επεκταθεί σε κάθε τι που αποδεχόταν ως τότε. Ο σκλάβος την στιγμή που απορρίπτει την ταπεινωτική διαταγή του αφέντη του απορρίπτει την ίδια την ιδιότητα του σκλάβου. Το κίνημα της εξέγερσης τον οδηγεί πέρα από την απλή άρνηση. Αν και είμαστε καταδικασμένοι να είμαστε πιο μεγάλοι από τον εαυτό μας, όπως λέει και η Ντόρα στους Δίκαιους ο εξεγερμένος παίρνει πάνω του τη δυστυχία του κόσμου. Είναι το είδος εκείνο της αλληλεγγύης που γεννιέται μέσα στα δεσμά. Η εξέγερση κάνει την ύπαρξη να ξεχειλίζει. Ελευθερώνει ρεύματα που από στάσιμα γίνονται ορμητικά. Η ανθρώπινη αλληλεγγύη στηρίζεται πάνω στο κίνημα της

εξέγερσης και αυτό με τη σειρά του δικαιώνεται με αυτή τη συνενοχή. Το επαναστατώ άρα υπάρχουμε του Καμύ συναντά το βλέμμα του Κιχώτη σε μια επίκαιρη διασταύρωση. Άλλωστε έχουμε μόνο μια πυξίδα που θα μπορούσε να μας οδηγήσει, τη δύναμη του ίδιου μας του όχι, με τις δύο του διαστάσεις Απόρριψη του υπάρχοντος, προβολή του δυνατού. Αναζητώ λοιπόν από τον άνθρωπο την επανάσταση, την ελευθερία και την πολλαπλότητα.

Οι νέοι αρνήθηκαν να περιχαρακωθούν, δημιούργησαν ένα ξεχείλισμα μια πλημμυρίδα που βγήκε από τα όρια του λεγόμενου κοινωνικά αποδεκτού για να το επαναορίσει. Ο Δον Κιχώτης δεν ανήκε σε εκείνους που απλώς παρατηρούσαν την πραγματικότητα και αναρωτιούνταν, γιατί; Ήταν από εκείνους (ίσως ο πρώτος) που φαντάζονταν την πραγματικότητα έτσι όπως αυτή δεν υπήρξε ποτέ και αναρωτιούνταν, γιατί όχι; Αυτό το γιατί όχι κυριαρχεί πλέον στην σκέψη μας. Όπως είπε και ο Ρεμπώ «η ζωή είναι αλλού», αυτό το αλλού συγκροτεί το κίνημα. Η εξέγερση είναι μια πράξη αναγγελίας ύπαρξης, είναι η προσπάθεια του ήρωα του Κάφκα να προσδιορίσει το σύστημα που τον θέτει εκτός. Ο Καμύ θεωρούσε ότι υπάρχει ένα όριο στην καταπίεση πέρα από το οποίο ξεκινά η κοινή για όλους τους ανθρώπους αξιοπρέπεια. Η αλληλεγγύη στηρίζεται πάνω στο κίνημα εξέγερσης και αυτό με τη σειρά του δικαιώνεται με αυτή τη συνενοχή. Δεν είναι μονόδρομος ο θάνατος και η παθητικότητα. Χρειάζεται κοινωνική δράση ενάντια στον γενικευμένο φόβο. Αρνούμενοι την υπακοή και την παραγωγή, αναισθητοι στην εξουσία και όλες τις εκφράσεις της. Είμαστε με ότι δημιουργεί άλλες νομιμοποιήσεις που καταστρέφουν την δυνατότητα της εξουσίας να εκφράζεται ως αυθεντία. Στόχος η δημιουργία κινήματων χωρίς ιδεολογικές ανάγκες επιβεβαίωσης ή πολιτικού κηδεμονισμού, για την δημιουργία αγώνων ακηδεμόνευτων.

Ένα υπόκωφο ρεύμα κινείται κάτω από την προβαλλόμενη μιζέρια των ημερών. Είναι η κινηματική κληρονομιά του Δεκέμβρη που δημιουργεί όρους ευρύτατων διεργασιών που ξεκινούν από μια αλληλεγγύη κατά μήκος όλων των αξόνων καταπίεσης, και φτάνει μέχρι τις πρώτες απόπειρες δημιουργίας πολλαπλών σημείων που η εξουσία δεν μπορεί πλέον να εκφράζεται ως αυθεντία. Έτσι από τους αγρότες, μέχρι κάθε κοινωνική ομάδα αρχίζει να διαφαίνεται μια τάση άμεσης δράσης. Όμως καμιά μορφή ανισότητας (ταξική, φυλετική, σεξουαλική ή ως προς τις ικανότητες) δεν μπορεί να προβληθεί σαν ο κεντρικός άξονας των κινήματων. Το καινούργιο πρόταγμα δεν είναι ολιστικό, δίνει βάρος σε όλους τους επιμέρους αγώνες ανατροπής. Μακριά από συνδικαλιστικές, πολιτικές πρωτοπορίες, μακριά από λογικές κάλπης και ιδεολογικής αυταρέσκειας, η εξέγερση εξακολουθεί να ανασαίνει. Το ζοφερό τοπίο κοινωνικής διάλυσης που παρουσιάζεται δεν έχει αντίβαρο την αυστηροποίηση της εξουσίας, καθώς αυτή είναι μέρος του προβλήματος, αλλά τις κινηματικές διεργασίες που συγκροτούν ήδη μια εναλλακτική.